

הנחייה מס' 20
י/ב/ש/ת/ח

הנחיות בטיחות לשימוש ואחסנה של חומרים מסוכנים
חומרי הדברה וריסוס.

תהליכי העבודה בהנחיה זו נקבעו "כסיכון קביל" בכפוף להוראות הבטיחות שבהנחיה זו.

הערכת סיכונים							
שקלול	חומרה				סבירות		
8	4	3	2	1	4	3	2

חומר מסוכן: חומר (נוזל, גז, מוצק לרבות אבקה) המזיק לאדם ו/או לסביבה.

היתר רעלים: חוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993 קובע כי כל עיסוק ברעלים לרבות ייצור, ייבוא, אריזה, מסחר, ניפוק, העברה, אחסנה, החזקה ושימוש חייב בהיתר רעלים. באמצעות היתרי הרעלים ניתנים לעוסקים בחומרים מסוכנים תנאים בדבר אופן הטיפול בחומרים מסוכנים, אופן אחסונם, שילוטם, שינועם, ההיערכות לאירוע בפסולת מסוכנת, ההיערכות לאירוע בחומרים מסוכנים, הטיפול בפסולת המסוכנת הנוצרת ואחרים.

מדביר מוסמך: רישיון מדביר מוסמך נדרש להדברת חרקים ומכרסמים למעט בתחום החקלאות, דייג, יערות וגננות.

עובד מיומן: עובד שיש לו את הניסיון הנדרש לעבודות אותן הוא מבצע.

הוראות כלליות: (בנוסף להנחיות בטיחות כלליות לאתר עבודה)

- א. אין להעסיק עובד (קק"ל / קבלן) שאינו מיומן בעבודות עם חומרים מסוכנים, רבות ריסוס, הכנת תרסיס, שינוע חומר מסוכן, אחסנה וכו.
- ב. אין להעסיק עובד (קק"ל / קבלן) בעבודות ריסוס והדברה ללא היתר רעלים ו/או רישיון מדביר בעבודות בהם נדרש על פי חוק היתרים אלה.
- ג. אין להעסיק עובד (קק"ל / קבלן) בעבודות ריסוס והדברה מכול סוג שהוא ללא הדרכת בטיחות תקופתית והנחיות בטיחות הכוללות סקר בטיחות ייעודי מתועד בכתב הכולל את שם העובד, ת.ז. נושאי הדרכה, שם מדריך, מיקום, תאריך וחתימת העובד.
- ד. על המעביד להדריך ולספק לעובדיו ציוד מגן אישי הכולל נשמיות, משקפיים, כפפות, סרבל חצי אטום אפוד זוהר הכול בכפוף לסיכונים אליהם נחשף העובד.
- ה. בנוסף על הנחיות הבטיחות וסקר סיכונים, על המעביד להנחות את העובדים באשר לשימוש, אחסנה, שינוע, מילוי מים, פסולת, עבודה עם מכשירים וכלי ריסוס.
- ו. הזמנת חומרים מסוכנים / הדברה, תעשה באישור אגף הייעור מדור הגנת היער, אין לקבל ו/או למסור חומר מסוכן ללא גיליון בטיחות בשפה ברורה (M.S.D.S.).
- ז. בפיקוח על קבלני ריסוס יש להקפיד על ביצוע כל תנאי החוזה לרבות הנחיות בטיחות ושימוש בציוד מגן אישי. בתחילת העבודה יש לוודא: היתר רעלים ו/או רישיון מדביר (במידת הצורך) וכן רישוי וביטוח לכלי הרכב / טרקטור ולנהג.
- ח. יש לוודא כי לקבלן יש בשטח תיק עזרה ראשונה עם תכולה מתאימה ובעלת תוקף.
- ט. לפני תחילת עבודות ריסוס, יש לברר (מידי יום) על המצאות בעלי חיים: עדרי עיזים, פרות, וכוורות דבורים הנמצאים בשטחי הריסוס או בסמוך להם ולוודא כי פעולות הריסוס אינם גורמות / עלולות לגרום לנזק.
- י. יש לפנות אריזות חומרי ריסוס בהתאם להוראות יצרן.

- כ. אין לבצע עבודות ריסוס בתנאי רוח חזקה.
- ל. מילוי מכלי ריסוס במים יתבצע רק מברזים בעלי ברז מונע זרימה חוזרת (מז"ח) או צינור עילי ("גמלי").
- מ. יש לוודא לברר לפני תחילת העבודה ומידי יום על פעילות קהל צפויה או אפשרית בשטחי הריסוס או בסמוך להם ובמיוחד פעילות רכיבת אופניים.
- נ. במידת האפשר מומלץ להציב שלטי אזהרה בדרכי היער המובילות לשטחי הריסוס וכן פנס כתום מהבהב על גבי רכב הריסוס. לחילופין או במקביל, יש להתקין על גבי רכב הריסוס שלטי אזהרה מלפנים ומאחור.
- ס. לפני תחילת עבודת קבלן (בראשית העבודה בלבד), על המדריך לוודא את ביצוע ההוראות הנ"ל באמצעות טופס "הרשאת עבודה".
- ע. אין להעסיק קבלן ו/או עובד קבלן / קק"ל אם לא מילא אחר כל תנאי החוזה / ההעסקה ו/או ההנחיות המצוינות בהנחיות אלו. **יש לרשום ביומן העבודה כל הפרה, הנחייה לרבות הוראות הפסקת עבודה.**

ציוד מגן אישי לעבודות ריסוס:

- א. אין להעסיק עובד (קק"ל / קבלן) בעבודות הנ"ל ללא ציוד מגן אישי מתאים, בעל תו תקן, הכולל: כפפות עבודה מגומי, כפפות נאופרן לעבודות עם חומצות, משקפי מגן סגורים מפלסטיק, חליפת גוף מלאה (חד פעמית) מחומר אטום, חליפת גוף מגומי או נאופרן לעבודה עם חומצות, נעלי בטיחות וכסוי גומי, נישמית ייעודית עם פחם פעיל המיועדות עבודה עם חומרי הדברה, אירוסולים (בהתאם לסוג החומר) ואפוד זיהוי.
- ב. משך השימוש בציוד חד פעמי ייעודי (חליפות, נשמיות) יהיה על פי הוראות יצרן ובכל מקרה לא יעלה על 8 שעות עבודה ברצף או במקטעים.
- ג. בשימוש בחומרי הדברה חומצתיים, זרחניים, יש להשתמש בציוד מגן אישי מתאים הכולל: חליפה וכפפות לעבודה בחומצות.
- ד. ניתן להשליך ציוד מגן אישי משומש לחומרי הדברה בכל פח אשפה בעל פינוי מבוקר.

שינוע חומרים מסוכנים:

- א. בשינוע חומרים מסוכנים / הדברה ברכב, יש לקיים חיץ בין החומר ובין תא הנוסעים, אין לשנע חומרים מסוכנים בתפזורת, אלא באריזות סגורות בלבד.
- ב. בשינוע חומרים מסוכנים / הדברה ברכב, יש לבדוק אם הטמפרטורה בתא המטען לא עולה על הטמפרטורה המותרת על פי הוראות היצרן.
- ג. בשינוע חומרים מסוכנים / הדברה ברכב, יש לשלט את הרכב על פי הנחיות המשרד לאיכות הסביבה.

שימוש בחומרים מסוכנים:

- א. בעת שימוש בחומרים מסוכנים / הדברה, יש להשתמש ציוד מגן אישי מתאים בלתי חדיר לנוזלים ועמיד / חסין לחומר המטופל: משקפי בטיחות סגורות, כפפות אטומות לנוזלים, נישמיות ייעודיות, כיסוי גוף בחליפה אטומה לנוזלים. (ראה הנחיות לעבודה בנישמיות חד פעמיות) את ציוד המגן והבגדים לשימוש בחומרים מסוכנים יש לאחסן בתא ניפרד נעול.
- ב. לאחר כל מגע עם חומר מסוכן / הדברה, יש להסיר את חליפת המגן הכפפות ולשטוף היטב במים וסבון את הפנים, ידיים, או כל אבר אחר שהיה חשוף, או בא במגע עם חומר מסוכן/הדברה.
- ג. בסיום העבודה יש לשטוף היטב במים וסבון את כל הציוד לרבות ציוד מגן אישי רב פעמי: חליפת מגן, משקפי מגן, כפפות, נעליים או מגפיים.
- ד. יש לוודא כי אריזת החומר המסוכן / הדברה, תהיה סגורה בכל זמן וכי תונח במקום בטוח, רחוק מהישג ידם של ילדים, בעלי חיים, או כל אדם אחר שלא הוסמך.
- ה. לפני תחילת שינוע / עבודה בחומר מסוכן יש לקרוא את הוראות היצרן, לרבות הוראות הבטיחות. (גיליון בטיחות קצר)
- ו. אין לקבל, להעביר, לשנע, לאכסן, להשתמש, בחומר מסוכן / הדברה ללא גיליון בטיחות בעברית, יש לצרף גיליון בטיחות לכל הליך עבודה עם חומר מסוכן / הדברה.
- ז. אין לאכול או לאכסן מוצרי מזון בקרבת חומרים מסוכנים/הדברה.
- ח. לפני תחילת התהליך / עבודה יש לוודא כי אין בסביבת העבודה בני אדם או בעלי חיים העלולים להיפגע מהתהליך / משימוש / ריסוס החומר.
- ה. בריסוס בשטחים פתוחים, שטחי מרעה, או כל שטח אחר שיש בו נגישות לבני אדם ו/או לבעלי חיים יש לוודא את משך הזמן המותר מסיום הליך הריסוס ועד לכניסת בני אדם ובעלי חיים לשטח המרוסס
- ו. בעבודת ריסוס בצדי דרכים/כבישים יש להציב שילוט אזהרה נייד וללבוש אפוד זוהר. (ראה הנחיות בטיחות לעבודה בסביבת כלי רכב)
- ז. לפני תחילת השימוש במכשירי ריסוס מכאניים / ידניים / מוטוריים יש לעיין בהוראות היצרן ובהנחיות בטיחות כלליות וסקר סיכונים לעבודה עם כלים מכאניים / מוטוריים / ידניים.
- ח. לפני תחילת ריסוס חומר הדברה יש להתייחס לתנאי תנאי מזג אוויר: רוחות, טמפרטורה ראות ולתנאי השטח: מתלולים, פני השטח, בורות, טרסות, גדרות או כל סיכון או מפגע אחר וליידע את העובדים בדבר הסיכונים והמפגעים בשטח העבודה. (ראה הנחיות לשימוש במשחות מגן)
- ט. אין לבצע עבודות ריסוס בתנאי מזג אוויר קיצוניים: ראות מוגבלת, רוחות חזקות, תנאי חום כבד.
- י. במקרה של פגיעה בעיניים / בליעה / כוויה / צריבה / הרגשת חנק וכו', יש לפנות מיד את הנפגע לקבלת עזרה ראשונה בצרוף גיליון הבטיחות של החומר.

אחסון:

- א. יש לאחסן חומרים מסוכנים (אריזות פתוחות וסגורות) במחסנים ייעודיים או בארונות מתכת ייעודיים בלבד, המחסנים/ארונות יהיו נעולים בכל עת, הכניסה תותר לבעלי תפקיד בלבד. יש לשלט בשילוט תקני את הכניסה / הדלתות בשילוט אזהרה פלסטי פולט אור . (אין כניסה, חומר רעיל).
- ב. באחסון חומר מסוכן במיכלים גדולים, יש לאבטח את יציבות המתקן לשלט ולגדר סביב המיכל.
- ג. בכל מחסן / ארון, יוקצו תאים נפרדים לכל קבוצת חומרים .
- ד. בכל ארון, מחסן תוצב טבלת רישום ומעקב לחומרים מסוכנים. (ראה טבלה מצורפת)
- ה. אין להשליך, לשרוף, אריזות של חומרים מסוכנים / הדברה , אלא על פי הוראות היצרן .
- ו. בחצר כל מחסן תותקן חבית פלסטיק ייעודית לאחסון פסולת, אריזות וחומרים מסוכנים שפג תוקפם את תכולת החבית יש לפנות באמצעות קבלן מוסמך לפינוי פסולת רעילה / מסוכנת. (רשימת קבלנים ניתן לקבל מהמשרד לאיכות הסביבה)
- ז. יש להציב מיכלי חומרים מסוכנים בנפח של 500 ליטר ומעלה בתוך מאצרות בנפח של 110% מנפח המיכל, יש לגדר מיכלים המכילים חומרים מסוכנים.

* **בכל סוגיה יש לפנות למנהל הבטיחות טל' נייד – 050-7486633**

בברכה ,

**אורי שמואלי
מנהל בטיחות ארצי**

הנחיות בטיחות כלליות לעובדים באתר עבודה – ק"ל
(עובדי ק"ל / קבלן)

- מרחב: _____ שם האתר: _____ מנהל עבודה/אחראי _____
- סוג העבודה: _____
- א. חובה להשתמש בכל עת בציוד מגן אישי הנדרש בהתאם לחוק ולאופי העבודה:
(נא לסמן ב – v)
- אטמי אוזניים - משקפי אבק - נעלי בטיחות - כפפות - אפוד זיהוי -
קרם הגנה על העור - קסדה - מגן פנים - מגן רגליים - נישמית -
או כל ציוד מגן אישי אחר שידרוש מנהל העבודה באתר. – **אין לעבוד ללא ציוד מגן אישי.**
-
- ב. אין להפעיל כלי עבודה לרבות ציוד צמ"ה, ללא הסמכה והכשרה מתאימה.
- ג. אין למסור / להעביר לצד שלישי כלי עבודה השייך לק"ל ואין לתפעל כלי עבודה השייך לצד שלישי.
- ד. יש להודיע למנהל העבודה/אחראי ישיר על היעדרות עובד / מפעיל קבוע ועל כל עובד מחליף המגיע לאתר עבודה.
- ה. לא יעבוד עובד באתר ללא קבלת הנחיות בטיחות ממנהל העבודה נאמן הבטיחות או כל אחראי אחר, ויחתום על כך בטופס הדרכה.
- ו. אם התגלה במהלך העבודה מפגע / סיכון, יש לסמנו ללא דיחוי, ולהודיע מיד לעובדים הסובבים ולמנהל העבודה/אחראי ישיר.
- ז. אין לעלות או להעלות אדם נוסף על כלי גלגלי אופני / זחלי בזמן הנסיעה, עבודה או במנוחה.
- ח. שהייה בזמן הפסקת מנוחה או אוכל, תעשה ברחוק מכלי העבודה, כלי צמ"ה, רכב, במקום שאינו מהווה סכנה, ואין בו חומרים דליקים ו/או רעלים.
- ט. אין להסתובב באתר העבודה שלא למטרות עבודה.
- י. בעבודות בסביבת כלי רכב ובמקומות בעלי נראות נמוכה יש להשתמש באפודי זיהוי.
- יא. הנחיות נוספות: _____

שם העובד/מפעיל: _____ משפחה: _____ ת.ז: _____
עובד ק"ל / שם הקבלן / חברה: _____ מקצוע/תפקיד: _____
סוג כלי העבודה / צמ"ה: _____ מס' רישוי כלי צמ"ה _____
מאשר שקבלתי וקראתי את הנחיות הבטיחות שנתן לי מנהל העבודה / נאמן הבטיחות / מפקח.
תאריך: _____ חתימה: _____

בברכה ,

שם: _____
מנהל עבודה \ נאמן בטיחות

העתק: _____ מרחב: _____ אזור: _____